

SXEDIO.J70

21.3.1966: Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΕΞΕΚΑΘΑΡΙΖΕΙ ΟΤΙ Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΓΡΙΒΑΣ ΔΕΝ ΠΡΟΙΣΤΑΤΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ. ΟΙ ΕΛΛΑΔΙΤΕΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ ΠΟΥ ΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΑΛΛΑ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥΣ ΚΑΘΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ Ο ΟΠΟΙΟ ΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ο Στρατηγός Γριβας διορίστηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση αρχηγός της Ανώτατης Διοίκησης Αμύνης Κύπρου, με την ανοχή του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου.

Αυτό του έδινε ένα περίεργο καθεστώς γιατί ενώ δεν είχε σχέση με την Εθνική Φρουρά, παρά μόνο σε περίπτωση θα ξεσπούσε πόλεμος, πράγμα που θα του επέτρεπε να βρίσκεται επικεφαλής όλων των στρατιωτικών δυνάμεων στο νησί, αναμιγνυόταν στις υποθέσεις της Εθνικής Φρουράς και πολλές φορές ήλθε σε σύγκρουση τόσο με την Κυπριακή Κυβέρνηση όσο και με τους επικεφαλής του ΓΕΕΦ που ήταν πάντοτε ελλαδίτες αξιωματικοί και συνήθως Στρατηγοί.

Τον Στρατηγό Γριβα διόρισε ο υπουργός Αμυνας της Ελλάδας Πέτρος Γαρουφαλιάς στις **3 Ιουλίου 1964** (Κρίσιμα Ντοκουμέντα, Β τόμος σελ. **766**), ο οποίος σε επιστολή του ανέφερε:

"Φίλε κ. Αρχηγέ,

Ο κ. Πρόεδρος της Κυβερνήσεως μου ανέθεσε να σας ανακοινώσω ότι ναι μεν τυπικώς αρχηγός και υπεύθυνος του Κυπριακού στρατού είναι ο στρατηγός κ. Καραγιάννης, ουσιαστικώς όμως σεις πρέπει να κατευθύνετε την όλην στρατιωτικήν οργάνωσιν της Αμύνης της Κύπρου, τόνον ως προς την κατάστρωσιν των σχεδίων αποκρούσεως αποβάσεως και εκκαθαρίσεως του εσωτερικού τς Κύπρου, όσον και διά την εκπαίδευσιν και ανάπτυξιν του Κυπριακού στρατού.

Σας γνωρίζω επίσης ότι εδόθη διαταγή εις τον νέον αρχηγόν Τριμερούς Στρατηγείου, Υποστράτηγον κ.

Γεωργιάδην, όπως διατάξη τα ελληνικά τμήματα να δέχονται ανά πάσαν στιγμήν επιθεωρήσεις υμών και του στρατηγού κ. Καραγιάννη, καθώς και των εντεταλμένων αξιωματικών σας. Διευτάχθη επίσης ο κ. Γεωργιάδης, όπως η διάταξις των τμημάτων γίνη σύμφωνα με τα σχέδια αμύνης τα οποία θα καταστρώσητε.

Δεδομένου ότι εις περίπτωσιν εκδηλώσεως αποβάσεως, άπασαι αι ελληνικαί δυνάμεις συμπεριλαμβανομένης και της ΕΛΔΥΚ έχουν διαταχθή να υπαχθούν αυτομάτως υπό τας προσωπικάς σας διαταγάς ως Αρχιστρατήγου, σας παρακαλώ όπως μου γνωρίσητε εάν είσθε σύμφωνος με την διαταγή αυτήν".

Με αισθήματα εκτιμήσεως και φιλίας

ΠΕΤΡΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ

Όταν στα **1966** ανέκυψε στην Κύπρο το λεγόμενο στρατιωτικό θέμα δηλαδή ποιος διέτασσε ποιον και σε ποιον υπάγονταν οι διάφοροι αξιωματικοί της Εθνικής Φρουράς και ιδιαίτερα μεταξύ της Κυπριακής Κυβέρνησης και του στρατηγού Γρίβα, ο Στρατηγός πήγε στην Αθήνα όπου οι πολιτικοί του φίλοι του Κόμματος του Σπύρου Μαρκεζίνη εκβίαζαν την Κυβέρνηση Στεφανοπούλου ότι θα απέσυραν την υποστήριξη τους προς αυτόν κι έτσι ανανεώθηκε η εμπιστοσύνη τους στο Γεώργιο Γρίβα που απειλούσε με παράιτηση αν δεν ικανοποιούντο κάποια αιτήματά του.

Όμως ο όπως διαπιστώθηκε εκ των υστέρων ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος επιμένοντας στις θέσεις του διασφάλισε ώστε ο αρχηγός της Εθνικής Φρουράς να διορίζεται με τη σύμφωνη γνώμη του ιδίου.

Η εφημερίδα Ο "Φιλελεύθερος" έγραφε την 1η Μαρτίου **1966** ύστερα από σύσκεψη στο Προεδρικό Μέγαρο με τη συμμετοχή και του Στρατηγού Γρίβα (Μεταγλώττιση):

"Η έλλειψη οποιασδήποτε επίσημης ανακοίνωσης για το περιοχόμενο των όσων συζητήθηκαν στο Προεδρικό Μέγαρο συνέτεινε στο να διατηρηθεί η κατάσταση σύγχυσης και αποριών που επικρατεί αυτές τις μέρες ως προς τις εξελίξεις στον στρατιωτικό

τομέα, την οποίαν κατά αντικειμενική εκτίμηση επέτειναν και ωρισμένες από τις δηλώσεις στις οποίες προέβη ο στρατηγός Γρίβας μόλις επανήλθε από την Αθήνα το περασμένο Σάββατο.

Πρώτα δηλωνόταν ότι ο Στρατηγός Γρίβας διοικητικά δεν προΐσταται ούτε της Εθνικής Φρουράς, ούτε των απεσπασμένων σε αυτήν Ελλήνων αξιωματικών, οι οποίοι βρίσκονται στην Κύπρο για ειδική υπηρεσία. Ο Στρατηγός Γρίβας προΐσταται του Γενικού Επιτελείου στην Κύπρο σε περίπτωση επιχειρήσεων. Η σαφής αυτή τοποθέτηση βρίσκει σύμφωνη κατά τις έγκυρες πληροφορίες μας και την Ελληνική Κυβέρνηση, εάν δε υπάρχει θέμα που χρειάζεται αποσαφήνισης είναι το καθεστώς των απεσπασμένων στην Κύπρο Ελλήνων αξιωματικών, το οποίο βρίσκεται υπό συζήτηση με πρόθεση και από τις δυο πλευρές να ρυθμισθεί κατάλληλα.

Παράλληλα οι ίδιοι έγκυροι κύκλοι (που σήμαιναν τον Κυβερνητικό εκπρόσωπο ο οποίος δεν ήθελε να κατονομασθεί), δήλωναν χθες εμφαντικά ότι ουδέποτε προέκυψε ούτε προκύπτει θέμα ενοποίησης του Κυπριακού και του ελληνικού στρατεύματος, ώστε οι κυπριακές ένοπλες δυνάμεις να υπάγονται στο Ελληνικό Γενικό Επιτελείο.

Οι ίδιοι κύκλοι τόνιζαν ότι ενοποίηση του Κυπριακού και ελληνικού στρατεύματος αντίκειται προς την υποστηριζόμενη γνώμη από κοινού της κυπριακής και της ελληνικής Κυβέρνησης.

Και οι δυο κυβερνήσεις υποστηρίζουν ότι προς το γενικότερο συμφέρον του Κυπριακού αγώνα επιβάλλεται η διατήρηση της ανεξαρτησίας του Κυπριακού στρατεύματος.

Ιδιαίτερα σε ότι αφορά τις διαφορές στρατιωτικές υπηρεσίες οι οποίες εν τούτοις θα συντονίζουν και θα εναρμονίζουν τη δράση τους στις ελληνικές υπηρεσίες σε όλες εκείνες τις περιπτώσεις τις οποίες επιβάλλουν προβλήματα κοινής άμυνας.

Ως προς τη διοίκηση, συγκρότηση και λειτουργία της Εθνικής Φρουράς, δηλωνόταν χθες ότι

η η Δύναμη αυτή συστάθηκε σύμφωνα με νομοθεσία που θεσπίστηκε από τη Βουλή των ανντιπροσώπων, βρίσκεται υπό τη δικαιοδοσία του Κυπριακού Υπουργείου Εσωτερικών και Αμυνα και δεν είναι νοητό να γίνουν δεκτές οποιεσδήποτε αλλαγές στην υφιστάμενη κατάσταση.

Οι αξιωματικοί από την Ελλάδα ασκούν στην Κύπρο ειδικά καθήκοντα βάσει αποφάσεων του Κυπριακού υπουργείου Αμυνας.

Δεν παραγνωρίζεται το γεγονός ότι για τη θέση των αξιωματικών από την Ελλάδα προκύπτει μια ιδιομορφία λόγω της ελλαδικής τους ιδιότητας.

Από την ιδιομορφία αυτή πηγάζουν ωρισμένα προβλήματα τα οποία όμως βρίσκονται υπό συζήτηση προς ρύθμιση".

Τις απόψεις της η Κυπριακή Κυβέρνηση διαβίβασε στην Ελληνική Κυβέρνηση διά του Υπουργού Εξωτερικών Σπύρου Κυριανού στις **21 Μαρτίου 1966**.

Επίσημα οι θέσεις του όπως αυτές διαβιβάστηκαν στην Ελληνική Κυβέρνηση και τελικά οι αποφάσεις ρυθμίστηκαν πάνω σ' αυτές ήταν (Φιλελεύθερος **16.4.1966** δημοσίευση σε φωτοτυπία):

" **1.** Ο Διοικητής της Εθνικής Φρουράς διορίζεται υπό του Υπουργικού Συμβουλίου (Το Υπουργιόν Συμβούλιον δύναται να προσλάβη και επί συμβολαίω πρόσωπον μη πολίτην της Δημοκρατίας ως διοικητήν της Δυνάμεως ή αξιωματικόν αυτής).

2. Ο Διοικητής κέκτηται πάσας τας εκ του νόμου εξουσίας και ειδικώς την γενικήν διοίκησιν και επίβλεψιν της Δυνάμεως, ων υπεύθυνος έναντι του υπουργού διά την οργάνωσιν, εκπαίδευσιν, ετοιμότητα, πειθαρχίαν και τάξιν εν τη Εθνική Φρουρά και προΐσταται του Επιτελείου αυτής.

3. Ο αιτήσει της Κυπριακής Κυβερνήσεως τιθέμενοι εις την διάθεσιν αυτής Έλληνες αξιωματικοί διά στελέχωσιν της Εθνικής Φρουράς τοποθετούνται υπό του διοικητού αναλόγως των αναγκών αυτής. Οσον αφορά εις την νομικήν αυτήν θέσιν, ούτοι εξακολουθούσιν να είναι μέν του ελληνικού στρατού και να υπάγονται εις τους

Ελληνικούς πειθαρχικούς κανονισμούς. Οσον αφορά όμως εις τα διοικητικά αυτών καθήκοντα ταύτα καθορίζονται υπό του διοικητού, εις τον οποίον και υπάγονται διά τους σκοπούς τούτους.

4. Ο χρόνος υπηρεσίας εν τη Εθνική Φρουρά εκάστου των Ελλήνων αξιωματικών καθορίζεται υπό της Ελληνικής Κυβερνήσεως δικαιούται όμως η κυπριακή Κυβέρνησις να τερματίζη, εάν δι' οιονδήποτε λόγον κρίνη τούτο σκόπιμον, τας υπηρεσίας και την τοποθέτησιν οιονδήποτε αξιωματικού υπηρετούντος εν τη Εθνική Φρουρά αφού προηγουμένως ειδοποίηση περί τούτου την ελληνικήν Κυβέρνησιν.

21.3.1966"

Επειδή η αξίωση της Κυπριακής Κυβέρνησης για ρύθμιση του θέματος των αξιωματικών και του Αρχηγού της Δύναμης θεωρήθηκε ως προσπάθεια για περιορισμό των εξουσιών του αρχηγού της ΑΣΔΑΚ, Στρατηγού Γρίβα, ο υπουργός Εξωτερικών Σπύρος Κυπριανού διαβίβασε στην ελληνική Κυβέρνηση ότι δεν είχε τέτοια πρόθεση (Φιλελεύθερος **22.3.1966**):

"Ενδιαφέρον της Κυπριακής κυβέρνησης δεν είναι να μειώσει τις εξουσίες και αρμοδιότητες του Στρατηγού Γρίβα, του οποίου άλλωστε η θέση σήμερα είναι εξ ολοκλήρου ιδιότυπη, διότι κανένας νόμος δεν υφίσταται για να στηρίξει την εκχώρηση σ' αυτόν οποιωνδήποτε εξουσιών ή αρμοδιοτήτων ως προς τη διοίκηση των Κυπριακών ενόπλων δυνάμεων, ούτε και έχει μέχρι σήμερα παραχωρηθεί προς τον Στρατηγό Γρίβα τέτοια εξουσία ώστε να τίθεται ζήτημα "μείωσης" των αρμοδιοτήτων του". (Αναφέρεται συναφώς ότι ο Στρατηγός έφθασε στην Κύπρο για σκοπούς που αναφέρονται "σε συντονισμό των στρατιωτικών επιχειρήσεων σε περίπτωση πολέμου κατά της Κύπρου και κοινής άμυνας της νήσου κατά του επιδρομέα).

Όμως ο Στρατηγός Γρίβας θα συνέχιζε να δημιουργεί προβλήματα γύρω από κάθε ενέργεια ή απόφαση του Προέδρου Μακαρίου και του υπουργού Εσωτερικών και Αμύνης Πολύκαρπου Γιωρκάτζη.

Σε υποστήριξη στις θέσεις Μακαρίου ήλθε ένας από τους ελλαδίτες δημοσιογράφους και φίλος του Μακαρίου, ο Σάββας Κωνσταντόπουλος της εφημερίδας "Απογευματινή" ο οποίος αφιέρωσε ένα άρθρο του στην εφημερίδα του για τα προσόντα τις ικανότητες, τον χαρακτήρα και τη πολιτική του Γεωργίου Γρίβα (22/3/1966).

Αφού ανέφερε ότι είχε δημιουργηθεί σοβαρή κρίση στην Κύπρο με προεκτάσεις στην Ελλάδα "εκ του μη όντος" και αφού επαινούσε τον Γεώργιο Γρίβα ως δεξιολόγο στον κλεφτοπόλεμο αλλά αποτυχημένο στην πολιτική, έγραφε στη συνέχεια:

" Ο κ. Γ. Γρίβας ετοποθετήθη εις την Κύπρον διά να παίξη τον ρόλον του Αρχιστρατήγου εάν οι Τούρκοι επιτίθεντο εναντίον της νήσου. Η σκέψις αυτή δεν υπήρξε ορθή, διότι ο κ. Γρίβας δεν έχει τας προϋποθέσεις διά να ανταποκριθή εις τας απαιτήσεις της θέσης του Αρχιστρατήγου. Ο κλεφτοπόλεμος είναι μια μορφή αγώνος, η οποία δεν έχει σχέσιν με τον τακτικόν πόλεμον. Ο κ. Γ. Γρίβας δεν έχει διοικήσει ποτέ μεγάλας στρατιωτικές μονάδας (μεραρχίαν ή σώμα στρατού) ούτε είναι ενήμερος των νέων μεθόδων στρατηγικής και τακτικής. Εχρειάζετο λοιπόν να τοποθετηθή εις την θέσιν του Αρχιστρατήγου αξιωματικός νέος με συγχρονισμένας αντιλήψεις και εκπαιδευμένος σύμφωνα με τας σήμερον ισχύουσας θεωρίας περί της διεξαγωγής του πολέμου.

Η γνώμη ότι κακώς ετοποθετήθη εις την Κύπρον ως αρχιστράτηγος ο κ.Γ. Γρίβας επεβεβαιώθη από τα γεγονότα. Τον Αύγουστον του 1964 έγιναν αι επιχειρήσεις της Μανσούρας. Η Τουρκία απήντησε με τους αεροπορικούς βομβαρδισούς. Προέκυψε τότε κατάστασις εσχάτης κρισιμότητος. Κανείς δεν εγνώριζε τι θα επακολουθήση. Και τίποτε δεν απέκλειε να ήταν οι βομβαρδισμοί προοίμιον αποβατικών επιχειρήσεων των Τούρκων εις την Κύπρον.

Κατ' εκείνην την ώραν του ιστορικού κινδύνου, ο κ. Γ. Γρίβας δεν ευρέθη επικεφαλής της αμύνης της

Κύπρου. Υπέβαλε την παραίτησιν του. Ενώ τα τουρκικά αεροπλάνα εβομβάρδιζαν την νήσον ο κ. Γ. Γρίβας κατέθεσε τον τίτλον του αρχιστρατήγου. Και όχι μόνον τούτο, αλλά εις τας αγωνιώδεις εκκλήσεις του Μακαρίου να του δώση την γνώμην του περί του πρακτέου, έστω και ως ιδιώτης, ο κ. Γρίβας απήντησεν αρνητικώς.

Εκτός από την στρατιωτικήν πλευράν υπάρχει και η πολιτική τοιαύτη. Εάν ο κ. Γ. Γρίβας θέλη να είναι αρχιστράτηγος, δεν πρέπει να πολιτεύεται, δηλαδή να αναμιγνύεται εις έργα μη στρατιωτικά. Εάν θέλη να πολιτεύεται, δεν ημπορεί να είναι Αρχιστράτηγος. Ετσι τίθεται αντικειμενικώς το ζήτημα, αλλά ο κ. Γ. Γρίβας το αντιλαμβάνεται εντελώς διαφορετικά.

Επιθυμεί και τα δύο, δηλαδή να διοική τας ενόπλους δυνάμεις και να αναμιγνύεται και εις την πολιτικήν. Αυτή είναι η πηγή της ανωμαλίας. Διότι η πολιτική εξουσία εις την Κύπρον έχει δοθή από τον λαόν εις τον Μακάριον. Πολιτικώς αντιπροσωπεύει τον Κυπριακόν λαόν ο Μακάριος και ουδείς άλλος. Καί μόνον αυτός έχει το δικαίωμα να ασκή νομίμως την εξουσίαν. Ανάμιξις του κ. Γ. Γρίβα εις τα πολιτικά πράγματα δεν επιτρέπεται, αφ' ενός μεν διότι δεν συμβιβάζεται με την ιδιότητα του ως Αρχιστρατήγου και αφ' ετέρου διότι είναι πολιτικώς ανεύθυνος, αφού ο Κυπριακός λαός ουδέν του εχει αναθέσει πολιτικόν λειτούργημα.

Ο κ. Γ. Γρίβας τύπος παρορμητικός παρασύρεται ευκόλως εις την προσωπικήν εμπάθειαν. Αυτήν την αδυναμίαν του εκμεταλλεύονται πολιτικοί παράγοντες των Αθηνών, διά να τον στρέψουν εναντίον του Μακαρίου. Και μέχρις ενός σημείου το επιτυγχάνουν, διότι ο στρατηγός σπείρει συνεχώς ζιζάνια, γίνεται καλός αγωγός κάθε συκοφαντικής επινοήσεως εναντίον του Αρχιεπισκόπου και πολλάκις μεταβάλλεται υπό την επήρρειαν προσωπικών παθών, εις όργανον ατόμων τα οποία βλάπτουν την κυπριακήν υπόθεσιν.

Ο Μακάριος γνωρίζων τους κινδύνους πολιτεύεται με φρόνησιν, και παραβλέπει περιστατικά τα οποία ουδεις άλλος ηγέτης θα ηνείχετο. Αλλά πρέπει και ο κ. Γ. Γρίβας να ηρεμήση και προ παντός, αν ελευθερωθή από τας κακοποιούς επιρροάς των Αθηνών. Ο Κυπριακός λαός και το ελληνικόν Έθνος ένα γνωρίζουν υπεύθυνον ηγέτην του αγώνος διά την ένωσιν: Τον Αρχιεπίσκοπον Μακάριον.

Πρώτη δε αρετή του στρατιώτου είναι να υπακούη εις την ουσιαστικώς και τυπικώς νόμιμον εξουσίαν. Αυτό είναι και το χρέος του κ. Γ. Γρίβα εάν θέλη να εξακολουθήση να υπηρετή την εθνικήν υπόθεσιν. Ούτε ο Ελληνισμός της Κύπρου ούτε ο ελληνικός λαός έχουν αναθέσει εις τον κ. Γρίβαν πολιτικόν ρόλον.

Είναι καιρός να το αντιληφθή ο Στρατηγός και να πάυση να πιστεύη ότι ημπορεί το παρασκήνιον να αντικαταστήση την θέλησιν της Κύπρου και της Ελλάδος".